

Bratři a sestry, že by ve starověku nějaké město bylo tak velké, že by se jím procházelo tři dny, není moc představitelné. Je to spíše symbolické vyjádření, které má ještě umocnit tu jeho hříšnost a zkaženost. Jonáše jsme opustili ve chvíli, kdy je vyplivnut rybou zpět na břeh. A vše začíná znova, druhé kolo, druhé, opakované slovo Hospodinovo. Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města a svolávej v něm, co ti uložím. Jonáš jde, aby úkol splnil. Už nezamíří opačným směrem, ale tam, kam je poslán. Neslyšeli jsme, že by ho Bůh seřval, že by mu hněvivě hrozil trestem, pokud svou misi nesplní. Jedná s ním milostivě, něžně a vtipně, ale přitom důsledně. Už v tomto dění se Hospodin projevuje jinak, než jak jej má v hlavě uloženého Jonáš. Jako hrozivou, trestající bytost, která zná jenom oheň a síru svého hněvu.

Projeví se to během jeho procházení Ninivem. „Ještě čtyřicet dní a Ninive bude vyvráceno.“ Tohle je Jonášovo poselství. Takto volá lidi k pokání. Není to žádná výzva ke změně života. Je to rovnou verdikt, je to ortel. Opravdu mu to takto uložil Bůh? Z textu to neplyne a pochybujeme o tom. Nejspíše si to takto uspořádal sám Jonáš. Čtyřicet dní a bude konec. Tečka. Není šance, není úniku. Místo dobré zprávy o tom, že Bůh se chce slitovat nad hříšníky, pokud budou svých hříchů litovat, Jonáš řekne, že bude brzy definitivní šmytec. Koneckonců jste si to zasloužili, milánkové. Tak se nedivte. Shoříte v ohni. Ale vždyť přece to, že Bůh trvá na tom, aby Jonáš do Ninive šel - že na tom až tak trvá, že na vrtkavého a vzpurného proroka nastrojí bouři a rybu, to vše přece ukazuje, jak mu na ninivských obyvatelích záleží! Jak mu není lhostejný jejich osud. Ale Jonáš jim ohlásí jenom zkázu.

Ne, takto to Bůh nezamýšlel. To, že by člověk nejrady proklínal, zatracoval a soudil, neznamená, že je takový i Bůh sám. Ale on se přesto nehodlá bez Jonáše obejít. Přestože je to postava tak problematická, že nejprve uteče, pak je podivuhodně přinucen do Ninive jít, a stejně si nakonec mele co chce namísto toho, aby vyřídil to, čím jej Bůh opravdu pověřil...

Z úst ostatních biblických proroků zaznívá varování před soudem stejně jako i ujišťování o Boží milosti. U Jonáše ne. A to ani nyní, po velrybí zkušenosti. Když ale má člověk slyšet varování před Božím soudem, musí slyšet taky o milosti. Když jeden z těchto dvou pilířů chybí, je to špatně. Bůh nemůže, člověče, přehlížet tvoje zlo, ale současně tě má taky rád a chce, abys svoje zlé cesty opustil. A naopak, Bůh tě chce obejmout, přijmout tě a odpustit ti, ale znamená to, taky, že se sám v sobě zastavíš a vyznáš, že tohle či ono bylo tvým selháním a tvojí vinou, že to bylo prostě špatně.

Jonáš prochází městem a ohlašuje mu zánik. Co bychom my dnes asi provedli s takto rozhorleným člověkem? Vysmáli bychom se mu? Nazvali bychom jej fanatikem a pustili na něho psy? Nebo bychom jej rovnou zlynčovali a ztýrali? Nejspíše na mnoha místech ano. Jenže v Ninive se odehraje něco úplně jiného...

„I uvěřili ninivští muži Bohu, vyhlásili půst a oblékli si žíněné suknice od největšího až po nejmenšího. A ninivský král udělal totéž, sedl si do popela a vyhlásil půst, a to včetně zvířat. Každý ať se odvrátí od své zlé cesty a od násilí které mu lpí na ruce...“ Může to být pro nás

překvapující, ale je to skutečnost. Ninivští činí pokání, nejedí a nepijí včetně tvorů, kteří se zlem nemohou mít nic společného. Prorok není zneuctěn ani vyhnán, ale jeho drsné slovo, nad kterým máme rozpaky, vezmou ninivští vážně. Jeho mise nebyla marná. Navzdory té jeho povaze, navzdory té jeho vzdorovité tvrdosti Bůh věděl, proč ho tam posílá.

Obyvatelé města sami sebe nahlédnou v tom pravém světle. Jsme nejspíš opravdu v háji a zasloužili bychom si Boží trest a vyhlazení. **Ale třeba se Bůh nad námi ještě smiluje. Třeba je pro nás ještě špetka naděje. Třeba nám odpustí a nechá nás žít.**

To je síla, když člověk dokáže sám nad sebou zalomit rukama. Když porozumí tomu, jaký je. Martin Luther si kdysi povzdychl: „Ještě jsi nezážil jak hrozná věc je hřích.“ Ale pokud to člověk nejen zvaží, ale taky to přijme a je mu to najednou líto, je to cosi velkého. Pokud si uvědomí, že se nemůže nikdy Bohu líbit a zaslouží si jeho trest, ale současně taky dovede doufat, byť si jen kdesi v koutku svého srdce v Boží milost, je to ohromná věc. Pokud sám sebe nahlédne pravdivě a nebude si jen namlouvat, že to s ním tak zlé není a jiní jsou mnohem horší, je to cesta zpět do Boží náruče. Víím, jaký jsem a vyznávám to – ale kdoví, snad se Bůh ještě smiluje. Snad ještě není pozdě a odpustí mi...

Dnes jsme vykonali křest svatý. Křest je takové Boží razítko, potvrzení o tom, že nám Bůh odpouští a přijímá nás za své. V Kristu potvrdil, že není nějaká děsuplná trestající bytost, ale že jde až do krajnosti proto, aby člověk na své viny nemusel doplatit. Kristus a jeho oběť je to největší a nejhlubší, co Bůh udělal proto, abychom se mu neztratili...

I viděl Bůh, jak si ninivští počínají, že se odvracejí od své zlé cesty a litoval, že jim chtěl učinit zlo, které ohlásil – a neučinil tak... Možná by stačilo říci, že se Bůh rozhodl jejich modlitby vyslyšet a jejich pokání vzít vážně a neudeřit. To by přece samo o sobě bylo dost. Ale my čteme ještě víc. Slyšíme, že dokonce **Bůh litoval, že jim chtěl učinit zlo.** Boží milosrdenství vítězí nad soudem. Ano, Hospodinu je dokonce líto toho, že chtěl Ninive zničit. Bůh se raduje a zpětně je mu líto toho, co zamýšlel. Lítost ninivských je vystřídána lítostí samotného Boha. Boží pokání. Podle rabínských výkladů Bible Hospodin s oblibou radí modlitebníkům, jak se mají přimlouvat, aby jim mohl odpustit. Sám jim šeptá do ucha, co mají v modlitbě vyslovit, aby se nakonec musel smilovat. Bůh si přeje, aby byl sám přesvědčen o ryzosti modlitebníkova srdce....

Na jedné straně jsme si pověděli, že v prorockých textech je přítomno jak varování před soudem, tak ujištění o Boží milosti. Rabíni ale trvali na tom, že třeba v Desateru je to jinak. Že Bůh trestá vinu otců na synech do třetího a čtvrtého pokolení, ale slitovává se nad tisíci pokoleními. To znamená, že Boží milosrdenství a soud jsou v těžkém nepoměru. Milosrdenství je pětsetkrát silnější nežli Boží trestající spravedlnost. Bůh těžce nadržuje milosrdenství a odpuštění před trestající spravedlností. Takový Bůh je. Někteří lidé tím bývají pohoršeni. Jak se k tomu postaví Jonáš? Asi tušíme, ale do hloubky to poznáme příště. Amen.

